

תחייה

ТХІЯ

№ 07
(308)
31 липня
2023 р.

Відродження

ЩОМІСЯЧНА ГАЗЕТА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ

ХАРКІВ'ЯНИ У ПЕРШІЙ АЛІЇ

Сторінки філателістичного літопису

Харківський університет відіграв значну роль у зародженні та розвитку сіоністського руху в Російській Імперії. Перші студенти-євреї з'явилися в університеті вже 1814 року, 1866-го євреї становили 20% студентів, 1886-го – 28% (а на медичному факультеті – 41,5%). 1860-го Харківський університет закінчив відомий лікар-офтальмолог Макс Еммануїл Манделштам (1839–1912) – сподвижник засновника сіонізму Теодора Герцля, один із організаторів палестинофільського руху «Ховевей Ціон», учасник перших семи Сіоністських конгресів.

У Харкові було створено студентську організацію БІЛУ, яка відіграла значну роль у Першій алії.

Знайоме всім слово «алія» потребує певного пояснення. Алія (буквально «підйом», «сходження», «піднесення») – репатріація євреїв до Ізраїлю, а до створення держави Ізраїль – до Палестини. У давнину переселення в Ерец Ісраель з Єгипту та Вавилонії позначалося терміном «алія», оскільки Палестина в топографічному відношенні лежить вище за ці країни. Однак згодом приїзд у Святу Землю став сприйматися у єврейській традиції як духовне сходження та моральне піднесення.

Масова репатріація євреїв на їхню історичну Батьківщину в XIX – XX ст. відбувалася хвилями. Ось і з'явилися терміни «Перша алія» (1882–1903 рік), «Друга алія» (1904–1914), «Третя алія» (1919–1923) і т.д. Більшість репатріантів із першої по третю алію були вихідцями з території Російської Імперії. Саме вони виявилися кістяком єврейського населення Палестини, з-поміж якого вийшли багато діячів майбутньої єврейської держави.

Після вбивства у березні 1881 р. царя Олександра Другого, півднем Росії прокотилася хвиля єврейських погромів. У відповідь стали виникати місцеві об'єднання та

сіоністські організації, які ратували за переселення до Ерец Ісраель та створення там сільськогосподарських поселень. У 1882 р. у середовищі студентів Харківського університету виникає сіоністський рух БІЛУ – за першими івритськими літерами вірша «Бейт Яаков леху ве-нелха» («Будинок Яакова! Вставайте і підємо!») (Іс. 2:5), що вважався заклик до переселення в Ерец Ісраель.

Того ж 1882 року перші білунці прибули до Палестини. Після короткого перебування в єврейській сільськогосподарській школі «Мікве Ісраель» вони об'єдналися з «Ховевей Ціон» і заснували поселення Рішон ле-Ціон – сьогодні одне з найбільших міст Ізраїлю. У 1884 році білунцями було придбано 3300 дунамів землі біля арабського села Катра, на якому було засновано поселення Гедера. У це поселення і переїхала більшість білунців.

У грудні 2003 року пошта Ізраїлю випустила у світ дві марки, конверт першого дня та спеціальний штемпель, присвячені Першій та Другій алії. На марці (мал. 1), присвяченій Першій алії, зображено фотографію родини Лейбович з організації БІЛУ, зроблену в Гедері в 1898 році.

Мал. 1

3 нагоди 70-річчя заснування БІЛУ ізраїльська пошта випустила поштову марку номіналом 110 прутто. На марці – цифра 70, у ній сільськогосподарський пейзаж 1972 року та у рік заснування поселення Гедера, оливкові гілки та девіз білунців. Листи марок видавалися з купоном унизу: у колі 3 пагорби з пальмами та написом: «Юдейські гори», з боків ювілейні дати на івриті. Було випущено конверт першого дня (мал. 2), на якому марка гасилася

Мал. 2

Мал. 3

в день виходу у світ, і серія ювілейних конвертів. У правому нижньому кутку всіх ювілейних конвертів наведено емблему БІЛУ та текст «Присвячується дню випуску марки БІЛУ». На емблемі івритом і латинкою наведено девізи, зміст яких можна передати словами «В єдності мале зростає, при розбраті велике розпадається». На конвертах серії наклеєно ювілейну марку, погашену поштовим штемпелем Гедери 31.12.52. На конверті (мал. 3) відтворено печатки, які використовували білунці в Палестині. На інших конвертах розміщено фотографії першої вулиці Гедери (1884 рік); будинок, де жили білунці, щойно прибувши до Палестини; фото білунців на 40-ву, 50-ту та 60-ту річницю їх приїзду в Ерец Ісраель; план Саду білунців в Гедері; вулиці БІЛУ в Гедере по фото 1900 року.

Мал. 4

Володимир БЕРНШТАМ (Ізраїль), спеціально для газети «Тхія»

100-річний ювілей міста був відзначений випуском марки з картою Гедери на тлі пейзажу та написом «100 років Гедері 1984» на івриті та англійською.

В Ізраїлі добре знають та пам'ятають

вихідців із Харкова – білунців, яких вважають першими з халуцим (першопроходців) в Ерец Ісраель. У багатьох ізраїльських містах є вулиці БІЛУ, існує сільськогосподарське поселення Кфар-Білу, є перехрестя БІЛУ біля міста Реховот, є багато інших місць, пов'язаних з ім'ям БІЛУ, – організації, створеної єврейською молоддю у Харкові. У жовтні 1963 року в Бельгії в присутності представників уряду та єврейської громади було спущено на воду вантажопасажирський паром «БІЛУ». У 1964 р. побачила світ поштова картка із його зображенням (мал. 4).